

УДК 929:347.965(477)

ГРОМАДСЬКО-ПОЛІТИЧНА ТА КУЛЬТУРНО-ПРОСВІТНЯ ДІЯЛЬНІСТЬ ВИПУСКНИКА ЛЬВІВСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ, АДВОКАТА ІВАНА КОБИЛЕЦЬКОГО (1873–1945)

Ігор Бойко*, Микола Кобилецький**

**Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. Університетська, 1, Львів, Україна, 79000,
e-mail: igor.boiko@lnu.edu.ua
ORCID ID: 0000-0001-8444-6787*

***Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. Університетська, 1, Львів, Україна, 79000,
e-mail: mkobyletskyj@gmail.com
ORCID ID: 0000-0003-0365-8513*

Проаналізовано громадсько-політичну та культурно-просвітню діяльність українського адвоката Івана Кобилецького (1873–1945). Зазначено, що громадсько-політичну діяльність І. Кобилецький розпочав ще в студентські роки. Під час навчання на юридичному факультеті Львівського університету він був офіційним відповідальним редактором львівського студентського місячника «Молода Україна: Часопись української молодіжи», який мав державницьке й соціал-демократичне спрямування.

Показано, що І. Кобилецький підтримував тісні контакти з І. Франком. Вони підтримували товариське спілкування, листувалися, разом брали участь у громадсько-політичних та культурно-просвітницьких заходах. І. Кобилецький збирав для І. Франка фольклорні записи, історичні документи, писемні пам'ятки й стародруки, а після смерті І. Франка дбав про вшанування пам'яті письменника й популяризацію його творчості, публікував мемуарні й меморіальні франкознавчі статті. І. Кобилецький брав активну участь у політичних і громадсько-культурних заходах Галичини. Заслуговує на схвалення ініціатива й організація І. Кобилецького та його однодумців відкрити народну читальню «Просвіти» в рідному селі Ясениці-Сільній наприкінці 1900-го або на початку 1901 р.

Наголошено, що І. Кобилецький за своїми політичними переконаннями був соціал-демократом. Він активно віддавався соціально-політичній роботі: організовував робітничі гуртки, надавав правову допомогу щодо захисту прав та інтересів робітників, створював народні читальні «Просвіти» в галицьких селах, зокрема, і у своєму рідному селі. З проголошенням Західно-Української Народної Республіки І. Кобилецького призначено військовим прокурором Третього Галицького Корпусу в Українській Галицькій Армії, де разом з армією пройшов її увесь бойовий шлях. У ЗУНР, на відміну від Центральної Ради УНР та Директорії УНР, було утворено повноцінну судову систему, яка враховувала і військове судочинство, що складалося на різних етапах Найвищого військового Трибуналу, військових обласних суддів.

І. Кобилецький у 1900–1930-х рр. – активний член Української соціал-демократичної партії у Галичині (УСДП). У середовищі галицьких соціал-демократів 1920–1930-х рр. І. Кобилецький, як і його колега, відомий галицький адвокат і науковець Володимир Старосольський, належали до правого крила УСДП, яке критично ставилося до соціалістичних експериментів у Радянському Союзі, до репресивного комуністичного режиму і його пропаганди, зокрема до згортання українізації, посилення російського шовінізму. І. Кобилецький не сприймав радянського трактування творчості І. Франка, а залишався щирим його шанувальником, виокремлюючи в його літературній спадщині ранні твори на бориславсько-

робітничу й соціально-революційну тематику. І. Кобилецький прагнув організувати видання всієї творчої спадщини свого знаменитого земляка.

Під час німецької окупації І. Кобилецький знову провадив у Дрогобичі свою адвокатську канцелярію від серпня 1941 р. У липні 1944 р. І. Кобилецький з родиною емігрував до Відня. Помер 21 січня 1945 р. Його дружина померла в Чикаго 30 липня 1956 р. Нащадки І. Кобилецького проживають у США, його син також став відомим адвокатом.

У висновках зазначено, що постать І. Кобилецького належить до плеяди яскравих особистостей в українській історії. Активна громадсько-політична та культурно-просвітницька діяльність І. Кобилецького – галицького інтелігента, адвоката, патріота мала важливе значення для відродження України. Його професійна та громадська діяльність була спрямована на захист прав рідного народу, на збереження та популяризацію творчості І. Франка, пам'яті про славні традиції минулого, а також для підвищення рівня національної свідомості та національного духу своїх сучасників. Займаючи активну громадянську позицію, здійснюючи культурно-просвітницьку, публіцистичну та правозахисну діяльність, І. Кобилецький став виразником реалізації української національної ідеї та багатовікових прагнень українського народу до незалежності, що свідчило про його глибоку любов і відданість своїй Батьківщині. Професійна діяльність і громадянська позиція І. Кобилецького є прикладом наслідування для сучасних юристів України.

Ключові слова: Львівський університет, адміністративно-правова наука, прокурор, адвокат, правник, захист прав, суд, Галичина, .

DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/la.2025.80.040>

В історії української юриспруденції є чимало маловідомих особистостей, які свого часу відіграли важливу роль у громадсько-політичному та культурно-просвітницькому житті України. Однією з таких маловідомих постатей є Іван Кобилецький (1873–1945) – український правник, адвокат, історик-джерелознавець, збирач народних прислів'їв і приказок, мемуарист, публіцист, редактор часописів, активний громадсько-політичний та культурно-просвітній діяч у Галичині. Особливу увагу привертають його відносини з Іваном Франком. Цілковиту рацію мають Євген Нахлік і Оксана Нахлік у тому, що «з'ясування суспільних і приватних зв'язків цих діячів дає змогу кинути жмут світла на різні грані Франкової біографії, діяльності й творчості та загалом рецепції письменника в Галичині наприкінці XIX – першої половини XX ст.» [2].

Іван Кобилецький народився 28 червня 1873 р. в селі Ясениці-Сільній (тепер Дрогобицького району Львівської обл.) у родині Василя Кобилецького (1845–1923) і Юлії з Городиських (1853–1928) [3]. З дитинства в Івана Кобилецького формувалася тяглість до справедливості. Початкову школу закінчив у рідному селі, а відтак продовжив навчання в Дрогобицькій гімназії, де закінчив чотири класи. Згодом перейшов на навчання до гімназії в Перемишлі, яку закінчив 1899 р. [1, с. 36]. Крім цього, наприкінці XIX ст. у Галичині загострилися соціально-політичні, економічні та національні суперечності, що сприяло зростанню попиту на юридичні послуги. Галицькі селяни часто судитися із сусідами «за межу» або ж вирішувати справи про «образу гонору» [3]. Одночасно в середовищі галицьких українців існувала широка повага до адвокатів-українців, які на високому рівні провадили свою професійну діяльність. Адвокатів дуже часто обирали до складу депутатів Галицького крайового сейму та Палати депутатів Державної Ради (Рейхсрат) Австрії. Зокрема, в 1907 р. з 27 депутатів палати депутатів Державної ради 10 були адвокатами [15 с., 31]. У 1899 р. І. Кобилецький вступив на юридичний факультет

Львівського університету, який належав до «дешевих» факультетів, оскільки його студенти могли навчатися вдома, а в університеті лише складали іспити. Крім того, на юридичному факультеті Львівського університету умови навчання були легші, порівняно з іншими факультетами. Тому його студенти могли водночас і заробляти на своє утримання. І. Кобилецький під час навчання на юридичному факультеті Львівського університету, не маючи достатньої матеріальної підтримки, допомагав собі репетиторством.

На початку XX ст. за кількістю юристів Галичина займала перше місце серед провінцій Австро-Угорщини. Юридична освіта відчиняла двері до адвокатури, нотаріату чи судочинства. Випускник юридичного факультету університету також міг сподіватися на успішну урядову кар'єру. Упродовж 1876–1911 рр. кількість студентів на юридичному факультеті у Львівському університеті зростає втричі. Там навчалось понад 60 % усіх студентів університету [13].

Громадсько-політичну діяльність І. Кобилецький розпочав ще в студентські роки. Під час навчання на юридичному факультеті Львівського університету І. Кобилецький проявляв значний інтерес до вивчення адміністративно-правових наук, був офіційним відповідальним редактором львівського студентського місячника «Молода Україна: часопис української молодіжи» (1900. Ч. 8, 9/10), який мав державницьке й соціалістичне спрямування. На титульних сторінках цих чисел зазначено львівську адресу Кобилецького: «За редакцію відповідає: Іван Кобилецький, вул. Домбровського, ч. 6» (тепер – вул. Івана Рутковича); на останній 341-й сторінці числа 9/10 – підпис: «Відвічальний редактор Іван Кобилецький». На думку відомих сучасних українських дослідників Євгена Нахліка і Оксани Нахлік, Іван Кобилецький був членом неформальної, а тому нелегальної галицької молодіжної організації «Молода Україна», утвореної 1899 р. з головним комітетом у Львові [2]. Унаслідок так званої сецесії, тобто масового виходу студентів-українців із Львівського університету в грудні 1901 р. на знак протесту проти порушень національних прав українців, І. Кобилецький перевівся у січні 1902 р. до Ягеллонського університету в Кракові, навчався там до 1903 р., а через рік перевівся на юридичний факультет університету в австрійському місті Граці (земля Штирія), який закінчив 1905 р. [2]. У 1899 р. Іван Кобилецький разом з Семеном Вітиком (1876–1937), одним із засновників української соціал-демократичної партії та членом президії Трудового конгресу Української Народної Республіки підготував звернення до австрійського парламенту «Державної ради» від імені Івана Франка, у якому зазначалися про факти порушення виборчого законодавства [13].

Після здобуття вищої юридичної освіти І. Кобилецький повернувся у Галичину. Його увагу привернула адвокатура. Місія українського адвоката сприймалася, насамперед, як натхненного оборонця національних прав рідного народу, що було цілком закономірною відповіддю на тогочасні виклики і загрози українського народу. І. Кобилецький почав працювати в Самборі в адвокатській канцелярії як конципієнт (помічник адвоката). Кандидати в адвокати (конципієнти) не отримували високих заробітних плат, однак відкриття власної канцелярії забезпечувало гідний рівень життя. Доходи залежали від уміння привабити клієнтів та активно вести справи, від кількості успішно вирішених справ у судах, рівня заможності клієнтів та особистих даних адвоката (його популярності та досягнень у громадській діяльності). Щоб стати адвокатом, випускники проходили рік безплатної судової практики в окружному чи крайовому суді, потім шість років самостійної адвокатської практики під патронатом адвоката, який працював у власному адвокатському бюро не менше п'яти років. Після цього можна було готуватися до складання

адвокатського іспиту [12, с. 571]. Екзамен складали у два етапи: на першому (усному) оцінювався рівень теоретичної підготовки, а на другому (письмовому) – вміння складати процесуальні документи. Оцінку виставляли за підсумком двох етапів. Перескладати іспит дозволялося тільки двічі. В разі провалу обох спроб кандидат назавжди втрачав право бути адвокатом [12, с. 571–573]. У 1910 р. І. Кобилецький склав іспит на адвоката й доктора права, завдяки чому відкрив у Дрогобичі 1912 р. власну адвокатську канцелярію та проводив активну роботу за українізацію народних шкіл у містах Галичини та введення української мови на залізниці [12, с. 37]. Відкриваючи канцелярію, адвокати враховували кількість населення у місті та повіті, досвід попередників. Дехто з них не хотів створювати конкуренцію колегам-українцям. Багато українських адвокатів, зокрема Андрій Чайковський, Іван Макух, Кость Левицький та інші захищали українців у політичних справах безкоштовно. Станом на 1914 р. у Галичині практикували 70 адвокатів-українців. Але при цьому українці значно поступалися кількістю полякам та євреям і становили близько 5 % адвокатського загалу. 20 % усіх галицьких адвокатів працювали у Львові. Більшість із них зосереджувалася на вулиці Коперника у м. Львові, яка мала славу «адвокатської» вулиці. Українські адвокати відіграли важливу роль для відродження українства в Галичині в складі Австро-Угорщини. Тому більшість дослідників справедливо називає цей період у Галичині «адвокатською добою» [2].

І. Кобилецький як і більшість галицьких адвокатів, насамперед, надавав юридичну допомогу населенню, а, як представник інтелігенції, брав активну участь у громадсько-політичному житті Галичини. Самостійна адвокатська практика гарантувала юристам фінансову і певну соціально-правову незалежність. На відміну від суддів і нотаріусів, які належали до державних службовців, адвокати мали право обиратися як послі до Галицького крайового сейму чи австрійського парламенту, де займалися законотворчою діяльністю, а також брали участь у суспільно-політичних та культурних процесах [11].

Особливу увагу привертають тісні зв'язки Івана Кобилецького з Іваном Франком. Вони підтримували товариське спілкування, листувалися, разом брали участь у громадсько-політичних та культурно-просвітницьких заходах. І. Кобилецький збирав І. Франку фольклорні записи, історичні документи, писемні пам'ятки й стародруки, а після смерті І. Франка дбав про вшанування пам'яті письменника й популяризацію його творчості, публікував мемуарні й меморіальні франкознавчі статті [2].

У своїх споминах І. Кобилецький стверджував, що Івана Франка уперше побачив й познайомився з ним у Дрогобичі, будучи учнем четвертого класу Дрогобицької гімназії. Іван Кобилецький зазначав «тоді наприкінці шкільного року І. Франко повернувся «просто з Відня», приїхав до міста «дрогобицьким фіякром», біля церкви св. Трійці його зустріла дружина з дітьми, які дібралися фурую з Нагуєвич. Коли збентежений Кобилецький підійшов до них, І. Франко, мабуть, з подібності хлопця до батька, якого знав ще з Ясениці, запитав, чи він не син Кобилецького, а на ствердну відповідь почав його розпитувати. [2, с. 40]. Урешті сказав, що буде «цілі вакації в Нагуєвичах», і запросив прийти до нього, щоб разом піти «по гриби та рибу ловити». Не відважившись самому відвідати І. Франка, І. Кобилецький вибрався до нього щойно наприкінці вакацій разом із Василем Стефаником, коли той приїхав до Дрогобицької гімназії (навчався в ній у 1890–1892 рр.)» [2].

І. Кобилецький брав активну участь у політичних і громадсько-культурних заходах Галичини. Заслуговує на схвалення ініціатива і організація І. Кобилецького

та його однодумців відкрити народну читальню «Просвіти» в рідному селі Ясениці-Сільній наприкінці 1900-го або на початку 1901 р. На відкриття І. Кобилецький запросив І. Франка й урядника з Городка Михайла Кобилецького. Іван Кобилецький згадував, що під час відкриття читальні в Ясениці-Сільній несподівано трапився «інцидент». І. Франко привіз для читальні «цілу купу книжок, так що читальня в Ясениці мала найкращу бібліотеку в Дрогобиччині», і пояснив, «як їх треба читати і розуміти». Однак присутні на зборах не відгукнулись оплесками. Зате, коли державний службовець з Городку М. Кобилецький поклав у дарунок читальні 20 корон, присутні кричали «славно» і «плескали в долоні, що аж вікна бряжчали». Михайло Кобилецький навчався на юридичному факультеті Львівського університету і також підтримував тісні зв'язки з Іваном Франком та залишив свої спогади про співпрацю з ним. Тож і Франко, відповідно до ситуації, витягнув із кишені теж 20 корон для читальні, й «аж тоді присутні вшанували його гучними оплесками». Цим спогадом Кобилецький показував, що тодішні селяни не розуміли І. Франка, а І. Франко не знав селян – їхніх насущних потреб, рівня бажань, горизонту очікувань. За спогадами М. Кобилецького, на відкритті читальні «з молодшої генерації» був «студент прав Кобилецький». У 1900–1902 рр. співпраця І. Кобилецького з І. Франком продовжувалася. І. Кобилецький надсилав І. Франку «різні матеріали» і він їх «почасти оголошував» у «Записках НТШ» та «Матеріалах до культурної історії Галицької Русі» [2]. Матеріали до культурної історії Галицької Русі XVII–XIX ст. Іван Кобилецький підготував разом з І. Левицьким, Ю. Кмітом, М. Зубрицьким та І. Франком [14, с. 57].

І. Кобилецький за своїми політичними переконаннями був соціал-демократом. Він активно віддавався соціально-політичній роботі: організовував робітничі гуртки, надавав правову допомогу щодо захисту прав та інтересів робітників, створював народні читальні «Просвіти» в галицьких селах, зокрема, і у своєму рідному селі. Як писав д-р З. Нижанківський, І. Кобилецький «мав вдачу одверту, правдомовну і якщо «бракувало» йому чогось, то хіба дипломатичного хисту «обвивати в бавовну» свою думку. Ця щирість і правдомовність не раз спричиняли йому труднощі в приватному і професійному житті, про що сл. п. д-р. І. Кобилецький не дуже дбав. За це цінили його високо всі ті, що ближче його знали» [12, с. 577].

Під час Першої світової війни І. Кобилецький на посаді прокурора проходив військову службу в польових судах (у званні поручника) в австрійській армії на російському фронті, а також у воєнних судах у Радомі (тепер повітове місто Мазовецького воєводства Республіка Польща) і Перемишлі, де причинився до порятунку тисяч українських селян від смертної кари [3]. Під час Першої світової війни угорські військові частини Австро-Угорської армії після звільнення західно-українських земель від російських військ часто без достатніх підстав звинувачували українських селян у русофільстві та застосовували проти них репресії, дуже часто страчували невинних осіб. Для винесення смертного вироку у військово-польових судах необхідна була санкція військового прокурора. Відповідно Іван Кобилецький без достатніх доказів такої санкції не давав, це рятувало життя невинних людей. До порятунку українських селян також часто долучались українські політики, січові стрільці та військовослужбовці-українці австро-угорської армії. Так, під час перебування сотні січових стрільців під командуванням Степана Шухевича в Нагуєвичах у жовтні 1914 р., селяни скаржилися на угорських гонвендів, які масово заарештовували невинних людей і майже без суду їх розстрілювали на місці. Перед приходом сотні Степана Шухевича в Нагуєвичі угорські військові заарештували і стратили Івана Коника та Миколу Миніва, яких повісили перед хатою селянина Лялюка.

Причиною страти було те, що Микола Минів посперечався з угорським військовим через те, що він назвав його «русофілом», хоча він був представником національно-демократичної партії [13, с. 212].

У 1918 р. Іван Кобилецький повернувся до своєї адвокатської канцелярії у Дрогобичі. З проголошенням Західно-Української Народної Республіки І. Кобилецького призначено військовим прокурором Третього Галицького Корпусу в Українській Галицькій Армії, де разом з армією пройшов її увесь бойовий шлях. У ЗУНР, на відміну від Центральної Ради УНР та Директорій УНР, було утворено повноцінну судову систему, яка враховувала і військове судочинство, що складалося на різних етапах Найвищого військового Трибуналу, військових обласних суддів [15, с. 220–221]. У ЗУНР також було утворено органи військової прокуратури, яка здійснювала свою діяльність на основі відповідного австрійського законодавства. Військові судді і військові прокурори отримували відповідні військові офіцерські звання. З 30 листопада 1918 р. на території ЗУНР було утворено військово-польові суди. Судьями та прокурорами були особи з юридичною освітою, які склали суддівський або адвокатський іспит [15, с. 222]. Також було утворено військово-польові суди *Начальної команди* Галицької Армії та військово-польові суди трьох корпусів Української Галицької Армії. Кожен військово-польовий суд повинен був складатися не менше з 3-х осіб: голови і двох суддів, одним з яких виконував функції судді, інший-прокурора [15, с. 223]. У складі Українських Січових Стрільців та Української Галицької Армії перебувала значна кількість вихідців з Ясениці-Сільної, зокрема, офіцерами Української Галицької Армії з Ясениці-Сільної були командувач Третім Галицьким Корпусом полковник Григорій Коссака, який працював тут директором сільської школи, сотник (майор), командир куреня Микола Сторонський (Стронський), випускник юридичного факультету Львівського університету, Василь Чапля, який після поразки визвольних змагань, разом із частинами УГА перейшов на територію Чехословаччини, де навчався на юридичному факультеті Українського вільного університету в Празі та в Празькому університеті, згодом працював в українських гімназіях у Мукачеві та Ужгороді, а також брав активну участь у будівництві Карпатської України, працюючи помічником Президента Карпатської України – Августина Волошина. У 1939–1945 рр., обіймав посаду професора юридичного факультету Українського вільного університету в Празі. У 1945 р. разом з Августином Волошином й іншими представниками української інтелігенції був репресований. Після смерті Сталіна, повернувся до Чехословаччини, де працював професором у галузі кібернетики в Чеському технічному університеті в Празі та Чехословацькій Академії Наук і підтримував тісні зв'язки з академіком В. Глушковым.

Після поразки ЗУНР І. Кобилецький був заарештований польською владою у Перемишлі, утримувався у дрогобицькій тюрмі [3]. Через відсутність доказів щодо незаконних дій проти військовослужбовців польської армії та польського населення, він був звільнений з ув'язнення та відновив адвокатську канцелярію. Від 1927 до 1933 рр. провадив адвокатську канцелярію в містечку Скольному (тепер м. Сколе Стрийського району Львівської обл.), відтак переїхав до Стрия, а 1935 р. повернувся до Дрогобича.

Як переконаний і послідовний соціал-демократ, І. Кобилецький у 1900–1930-х рр. – активний член Української соціал-демократичної партії у Галичині (УСДП). Ще за життя І. Франка, а згодом у 1920–1930-х рр. І. Кобилецький дбав про вшанування пам'яті видатного крайнина та популяризацію його творчості. Перед українською громадськістю він висловив ініціативу: взятися за видавання «всіх творів» І. Франка,

для чого вимагав «негайно створити комітет зі знавців і товаришів І. Франка для редакції всіх його творів, а передусім його публіцистики, листів, наукових творів». Про І. Франка І. Кобилецький написав низку мемуарних франкознавчих статей [8]. Іншою важливою справою, на думку І. Кобилецького, було будівництво в Нагуєвичах на родинному місці І. Франка «оселі для дітей робітників і селян». Зусиллями І. Кобилецького і його однодумців, місцевих діячів УСДП, було відкрито в Дрогобичі «Бібліотеку ім. Івана Франка» й вулицю «імени д-ра Івана Франка» (1913), утворено в цьому місті повітовий кооператив «Паперовий Базар ім. Івана Франка» (1921), культурно-освітнє товариство «Робітнича Громада ім. І. Франка в Дрогобичі» (1926), товариство «Діточа оселя для робітничих і селянських дітей ім. Івана Франка» (1939) та ін. Ініціатива місцевих діячів УСДП з ушанування пам'яті І. Франка мала політичне значення. Її метою було заручитися підтримкою, насамперед українських робітників, на яких вони, відповідно до соціал-демократичної ідеології, прагнули спиратися та показати І. Франка як соціального й навіть соціалістичного письменника та громадсько-політичного діяча. Цілком справедливо зауважують авторитетні дослідники Є. Нахлік і О. Нахлік, що «при цьому вони нехтували Франковою еволюцією, різко негативним ставленням його як зрілого (вершинного) й пізнього мислителя до соціал-демократичної ідеології та політики» [2].

У середовищі галицьких соціал-демократів 1920–1930-х рр. І. Кобилецький, як і його колега, відомий галицький адвокат і науковець Володимир Старосольський, належали до правого крила УСДП, яке критично ставилося до соціалістичних експериментів у Радянському Союзі, до репресивного комуністичного режиму і його пропаганди, зокрема до згортання українізації, посилення російського шовінізму. І. Кобилецький не сприймав радянського трактування творчості І. Франка, а залишався щирим його шанувальником, виокремлюючи в його літературній спадщині ранні твори на бориславсько-робітничу й соціально-революційну тематику [2]. І. Кобилецький прагнув організувати видання всієї творчої спадщини свого знаменитого земляка.

Під час німецької окупації І. Кобилецький знову провадив у Дрогобичі свою адвокатську канцелярію від серпня 1941 р. Водночас був відповідальним редактором антибільшовицької та антирадянської газети «Вільне Слово», яка виходила в Дрогобичі від 5 липня 1941 р., а за редакторства Кобилецького – від № 73 за 25 грудня 1941 р. до № 29 за 9 березня 1942 р. Мала різні підзаголовки: «Українське видавництво часописів і журналів для дистрикту Галичина», «Часопис для Дрогобиччини і Самбірщини», «Часопис для Бойківщини», «Часопис для Підкарпаття». Від ч. 11 за 26 січня 1942 р. на газеті, побіч відповідального редактора Кобилецького, зазначений також головний редактор – Кость Кузик. Був відповідальним редактором тижневика «Підкарпатські вісті» [2].

І. Кобилецький знав, що після повернення радянської влади, його з родиною буде репресовано. У зв'язку з цим, у липні 1944 р. вони емігрували до Відня. Помер Іван Кобилецький 21 січня 1945 р. Його дружина померла в Чикаго 30 липня 1956 р. Нащадки І. Кобилецького проживають у США, його син також став відомим адвокатом. Рішення про еміграцію ухвалювало багато представників української інтелігенції. Зокрема, завідувач кафедри цивільного права і процесу Львівського університету Володимир Вергановський (1876–1946 рр.), який так само помер у Відні 26.11.1946 р.

Отже, постать І. Кобилецького належить до плеяди яскравих особистостей в українській історії. Активна громадсько-політична та культурно-просвітницька

діяльність І. Кобилецького – галицького інтелігента, адвоката, патріота мала важливе значення для відродження України. Його професійна та громадська діяльність була спрямована на захист прав рідного народу, на збереження та популяризацію творчості І. Франка, пам'яті про славні традиції минулого, а також для підвищення рівня національної свідомості та національного духу своїх сучасників. Займаючи активну громадянську позицію, здійснюючи культурно-просвітницьку, публіцистичну та правозахисну діяльність, І. Кобилецький став виразником реалізації української національної ідеї та багатовікових прагнень українського народу до незалежності, що свідчило про його глибоку любов і відданість своїй Батьківщині. Професійна діяльність і громадянська позиція І. Кобилецького є прикладом наслідування для сучасних юристів України.

Список використаних джерел

1. Горак Р. Франкова Ясениця-Сільна. Львів. 2015. 216 с.
2. Нахлік Є., Нахлік О. Франків товариш, кореспондент і шанувальник (До 150-річчя від дня народження Івана Кобилецького). URL: <https://zbruc.eu/node/116519>.
3. Кобилецький Іван. URL: <https://esu.com.ua/article-8845>.
4. Кобилецький І. Де-що про Франка. Іван Франко : збірник / за заг. ред. І. Лакизи, П. Филиповича, П. Кияниці. Книгоспілка, [1926]. С. 295–303.
5. Кобилецький І. Мої спомини про Івана Франка. Світ : ілюстрований журнал. 1926. Ч. 11/12. (15 червня). С. 13–15.
6. Кобилецький І. Життєва трагедія Івана Франка та 85-ліття річниця його народження. *Вільне Слово*.
7. Орган Українського Комітету в Дрогобичі. 1941. № 17. 15 серп. С. 3–4.
8. Кобилецький І. Культ Івана Франка серед робітництва Дрогобича. *Вільне Слово* : Часопис для Дрогобиччини і Самбірщини. 1942. № 3/4. 6 січ. С. 4.
9. Кобилецький Іван. Заклик до українського громадянства в справі вшанування пам'яті І. Франка. *Вільне Слово* : Часопис для Дрогобиччини і Самбірщини. 1942. № 7. 17 січ. С. 2.
10. Кобилецький І. Дещо про Івана Франка. *Спогади про Івана Франка*. Львів, 1997. 635 с.
11. Кобилецький І. Причини до біографії Івана Франка і мої спогади про него. *ЦДІАУ у місті Львові*. Ф. 640. Оп. 1. Стр. 8. Арк.13.
12. Лазорак Б., Скварек Б., Лазорак Т. Дрогобич і дрогобицька земля у 1914–1919 рр. Дослідження історії міста і регіону. Warszawa, 2022. 646 с.
13. Мисак Н. Галицькі адвокати наприкінці XIX – на початку XX століття: національна ідентифікація і професійна діяльність. *Україна–Польща: історична спадщина і суспільна свідомість*. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/40745/04-Mysak.pdf?sequence=1>.
14. Нижанковський З. Суд і адвокати Дрогобича. Дрогобиччина – земля Івана Франка. Т. 1. Нью-Йорк ; Париж ; Сідней ; Торонто, 1973. С. 567–584.
15. Дрогобицька О. Адвокатська доба. Чому в Галичині було найбільше юристів серед провінцій Австро-Угорщини. URL: <https://report.if.ua/istoriya/advokatska-doba-chomu-v-galychyni-bulo-najbilshe-yurystiv-sered-provincij-avstro-ugorshchyny/>.
16. Паламар І., Кміт Ю. Львів, 1995. 125 с.
17. Тищик Б. Західно-Українська Народна Республіка (1918–1923). Історія держави і права. Львів, 2004. 392 с.

References

1. Horak, R. (2015). Frankova Yasenytsia-Sil'na. L'viv.

2. Nakhlik, Y., Nakhlik, O. Frankiv tovarysh, korespondent i shanuval'nyk (Do 150-richchia vid dnia narodzhennia Ivana Kobylets'koho). Retrieved from // <https://zbruc.eu/node/116519>.
3. Kobylets'kyj Ivan. Retrieved from // <https://esu.com.ua/article-8845>.
4. Kobylets'kyj, I. (1926). De-scho pro Franka. *Ivan Franko* : zbirnyk / za zah. red. I. Lakyzy, P. Fylypovycha, P. Kyianytsi. Knyhospilka, 295–303.
5. Kobylets'kyj, I. (1926). Moi spomyny pro Ivana Franka. *Svit* : iliustrovanyj zhurnal, 11/12 (15 chervnia), 13–15.
6. Kobylets'kyj, I. Zhyttieva trahediia Ivana Franka ta 85-litnia richnytsia joho narodzhennia. *Vil'ne Slovo*.
7. Orhan Ukrain's'koho Komitetu v Drohobychi, 1941, 17 (15 serp.), 3–4.
8. Kobylets'kyj, I. (1942). Kul't Ivana Franka sered robitnytstva Drohobycha. *Vil'ne Slovo* : Chasopys dlia Drohobychchyny i Sambirschyny, 3/4 (6 sich.), 4.
9. Kobylets'kyj, Ivan. (1942). Zaklyk do ukrains'koho hromadianstva v spravi vshanuvannia pam'iaty I. Franka. *Vil'ne Slovo* : Chasopys dlia Drohobychchyny i Sambirschyny, 7 (17 sich.), 2.
10. Kobylets'kyj, I. (1997). «Descho pro Ivana Franka. *Spohady pro Ivana Franka*. L'viv, 37–42.
11. Kobylets'kyj, I. Prychyny do biohrafii Ivana Franka i moi spohady pro neho. *UDIAU u misti L'vovi*. F. 640. Op.1. Str. 8 Ark.13.
12. Lazorak, B., Skvarek, B., Lazorak, T. (2022). Drohobych i drohobyts'ka zemlia u 1914–1919 rr. Doslidzhennia istorii mista i rehionu. Warszawa.
13. Mysak, N. Halyts'ki advokaty naprykintsi KhIKh – na pochatku KhKh stolittia: natsional'na identyfikatsiia i profesijna diial'nist'. *Ukraina–Pol'scha: istorychna spadshyna i suspil'na svidomist.* Retrieved from <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/40745/04-Mysak.pdf?sequence=1>.
14. Nyzhankovs'kyj, Z. (1973). Sud i advokaty Drohobycha. *Drohobychchyna – zemlia Ivana Franka*. T. 1. N'iu-Jork ; Paryzh ; Sidnej ; Toronto, 567–584.
15. Drohobyts'ka O. Advokats'ka doba. Chomu v Halychyni bulo najbil'she iurystiv sered provintsij Avstro-Uhorschyny. Retrieved from <https://report.if.ua/istoriya/advokatska-doba-chomu-v-galychyni-bulo-najbil'she-yurystiv-sered-provincij-avstro-ugorshchyny/>.
16. Palamar, I., Kmit, Y. (1995). L'viv.
17. Tyschuk, B. (2004). Zakhidnoukrains'ka Narodna Respublika (1918–1923). *Istoriia derzhavy i prava*. L'viv.

**SOCIAL-POLITICAL AND CULTURAL-EDUCATIONAL
ACTIVITY OF THE GRADUATE OF LVIV UNIVERSITY,
LAWYER IVAN KOBILETSKY (1873–1945)**

Ihor Boyko*, Mykola Kobyletskyi**

*Ivan Franko National University of Lviv,
1, Universytetska Str., Lviv, Ukraine, 79000,
e-mail: igor.boiko@lnu.edu.ua
ORCID ID: 0000-0001-8444-6787

**Ivan Franko National University of Lviv,
1, Universytetska Str., Lviv, Ukraine, 79000,
e-mail: mkobyletskyj@gmail.com
ORCID ID: 0000-0003-0365-8513

The article analyzes the socio-political, cultural and educational activities of the Ukrainian lawyer Ivan Kobyletskyi (1873–1945). It is noted that I. Kobyletskyi began his socio-political activity in his student years. While studying at the Faculty of Law of Lviv University, I. Kobyletskyi

was the official executive editor of the Lviv student monthly "Young Ukraine: Journal of Ukrainian Youth", which had a state and socialist orientation.

It is shown that I. Kobyletskyi maintained close contacts with Ivan Franko. They maintained friendly communication, corresponded, and participated in social, political, cultural, and educational events together. I. Kobyletskyi collected folklore records, historical documents, written monuments, and old printed books for Ivan Franko, and after his death he took care of honoring the writer's memory and popularizing his work, published memoirs and memorial articles on Franko studies. I. Kobyletskyi took an active part in political, social, and cultural events in Galicia. The initiative and organization of I. Kobyletskyi and his associates to open a public reading room "Enlightenment" in his native village of Yasenytsia-Silna in late 1900 or early 1901 deserves approval.

It is emphasized that I. Kobyletskyi was a social democrat by his political beliefs. He was actively involved in socio-political work: he organized workers' circles, provided legal assistance in protecting the rights and interests of workers, and created public reading rooms called "Prosvita" in Galician villages, including his native village. With the proclamation of the Western Ukrainian People's Republic, I. Kobyletskyi was appointed military prosecutor of the Third Galician Corps in the Ukrainian Galician Army, where he went through its entire combat path with the army. In the ZUNR, unlike the Ukrainian Council of the UPR and the UPR Directorates, a full-fledged judicial system was established, which took into account military proceedings, which were conducted at various stages by the Supreme Military Tribunal and military regional judges.

In the 1900s and 1930s, I. Kobyletskyi was an active member of the Ukrainian Social Democratic Party in Galicia (USDP). Among the Galician social democrats of the 1920s and 1930s, Kobyletskyi, like his colleague, the famous Galician lawyer and scholar Volodymyr Starosolskyi, belonged to the right wing of the USDP, which was critical of socialist experiments in the Soviet Union, the repressive communist regime and its propaganda, in particular the curtailment of Ukrainianization and the strengthening of Russian chauvinism. I. Kobyletskyi did not accept the Soviet interpretation of Ivan Franko's work, but remained a sincere admirer of his, singling out in his literary heritage early works on Boryslav workers and social and revolutionary themes. I. Kobyletskyi sought to organize the publication of the entire creative heritage of his famous countryman.

During the German occupation, I. Kobyletskyi again ran his law office in Drohobych from August 1941. In July 1944, I. Kobyletskyi and his family emigrated to Vienna. He died on January 21, 1945. His wife died in Chicago on July 30, 1956. I. Kobylecki's descendants live in the United States, and his son also became a well-known lawyer.

The article concludes that the figure of I. Kobyletskyi belongs to the galaxy of bright personalities in Ukrainian history. The active socio-political, cultural and educational activities of I. Kobyletskyi, a Galician intellectual, lawyer, and patriot, were important for the revival of Ukraine. His professional and public activities were aimed at protecting the rights of his native people, preserving and popularizing the works of Ivan Franko, the memory of the glorious traditions of the past, and raising the level of national consciousness and national spirit of his contemporaries. Taking an active civic position, carrying out cultural, educational, journalistic and human rights activities, I. Kobyletskyi became an expression of the realization of the Ukrainian national idea and the centuries-old aspirations of the Ukrainian people for independence, which testified to his deep love and devotion to his homeland. The professional activity and civic position of I. Kobyletskyi is an example of imitation for modern lawyers of Ukraine.

Keywords: Lviv University, administrative law, prosecutor, attorney, lawyer, protection of rights, court, Galicia.

*Стаття: надійшла до редакції 09.03.2025
прийнята до друку 22.05.2025*